

Startfiche

Taalstimulering en meertaligheid

Kind en Gezin

18 april 2011 – Tine Rommens, stafmedewerker diversiteit en kinderrechten

1. Probleemstelling

Kind en Gezin wil zoveel mogelijk kansen creëren voor jonge kinderen. De taalontwikkeling van kinderen is één van de ontwikkelingsdomeinen waarop ingezet kan worden.

Het taalkapitaal van kinderen op jonge leeftijd is bepalend voor hun taalkapitaal op latere leeftijd. En dit taalkapitaal kan hun maatschappelijke kansen in grote mate beïnvloeden. Taalvaardige kinderen hebben het op sociaal vlak vaak makkelijker, hebben vaak een meer succesvolle schoolloopbaan en later een betere job.

Op de leeftijd van 3 jaar ziet men al grote verschillen tussen kinderen wat betreft hun taalvaardigheid. Kinderen die minder taalvaardig zijn, starten vaak al met een achterstand op school. Ook voor hun zelfbesef en identiteitsontwikkeling is een sterke taalvaardigheid een pluspunt. Die ongelijke start moet de overheid met alle middelen bestrijden. Omdat de voorschoolse leeftijd zo bepalend is, is dit de periode waar op ingezet moet worden.

In onze samenleving die gekenmerkt wordt door een groeiende diversiteit, spreken meer en meer gezinnen meerdere talen. Een meertalige opvoeding is vandaag de dag al voor veel kinderen een realiteit. 21,2% van de in 2009 in het Vlaams Gewest geboren kinderen heeft niet het Nederlands als thuistaal. Heel wat ouders hebben vragen over hoe ze hun kind meertalig kunnen opvoeden. Daarnaast is er vaak 'de druk' van de samenleving op het spreken van Nederlands, waardoor de thuistaal van gezinnen in het gedrang kan komen. De thuistaal is echter van groot belang voor gezinnen en kinderen. Wanneer een kind een stevige basis heeft in de thuistaal, zal dit het leren van een nieuwe taal ten goede komen. De thuistaal is ook belangrijk voor de identiteit van kinderen en de band met de familie en eigen cultuur.

De kwaliteit van het taalaanbod is heel belangrijk voor de taalvaardigheid van kinderen. Ouders, begeleiders in de kinderopvang, kleuteronderwijzers,... hebben hier een belangrijke rol. Doorheen dagdagelijkse bezigheden leren kinderen taal. En als de taal in hun omgeving rijk is, zullen zij zelf taalvaardiger worden.

Er zijn al heel wat initiatieven op vlak van taalstimulering. Ook Kind en Gezin werkte al rond het thema taal. In 2009 maakte Kind en Gezin echter de keuze om een visietekst te ontwikkelen waaronder alle bestaande initiatieven en nieuwe initiatieven gekaderd kunnen worden. In februari 2010 werd de visietekst 'Taalstimulering en meertaligheid' gerealiseerd. Naast deze visie, was er nood aan een duidelijk en eenduidig kader mbt taalstimulering en meertaligheid bij jonge kinderen. Hiervoor werd beroep gedaan op het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KULeuven, die het onderzoeksrapport 'Taalstimulering en meertaligheid bij kinderen van 0 tot 6' uitwerkte. In dit rapport worden aan de hand van literatuurstudie en expertise rond het thema wetenschappelijk onderbouwde adviezen geformuleerd. Er is een uitgebreide set algemene adviezen zoals 'taalstimulering doe je op een natuurlijke wijze, de hele dag door, en met een positieve houding naar elke poging tot taalproductie van het kind'. De adviezen die hierrond gegeven worden, gelden

voor alle kinderen. Het rapport gaat ook dieper in op taalstimulering voor de allerjongsten, taalstimulering voor meertalige kinderen, het opvolgen van de taalontwikkeling en vaststellen van taalachterstand.

2. Aanleiding

Op 27 april 2011 wordt de visie van Kind en Gezin en het rapport 'Taalstimulering en meertaligheid bij kinderen van 0 tot 6' aan de pers en aan het ruime publiek voorgesteld. Kind en Gezin wil het rapport zo snel mogelijk toegankelijk maken voor alle ouders, in het bijzonder voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

De Koning Boudewijnstichting stelt een draaiboek op over 'hoe communiceren met sociaal zwakkere groepen'. Het project 'Taalstimulering en meertaligheid' kan als proefproject opgenomen worden.

3. Doel

Kind en Gezin wil, samen met zijn partners, kinderen zoveel mogelijk kansen geven op vlak van taal, en dit ongeacht in welke taal kinderen opgevoed worden en ongeacht in welke sociaaleconomische context ze geboren worden.

Daarom wil Kind en Gezin de adviezen die in het rapport 'Taalstimulering en meertaligheid bij kinderen van 0 tot 6' geformuleerd zijn, zo toegankelijk mogelijk maken voor ouders en professionals. Het gaat hierbij over professionals die zelf met kinderen werken (begeleiders in de kinderopvang, medewerkers inloopteams,...) als professionals die met ouders werken (regioverpleegkundigen van Kind en Gezin, medewerkers basiseducatie,...).

Ouders uit de meest kwetsbare groepen willen we zo goed mogelijk bereiken. In eerste instantie gaat het om de toegankelijkheid van de taal waarin de adviezen gegeven worden. Daarnaast is de vorm ook belangrijk. Wat spreekt ouders meest aan? Wat hebben zij nodig om de adviezen te kunnen realiseren? Wat denken zij over het thema? Hier een zicht op krijgen is al een belangrijke stap om de doelstelling verder te realiseren.

Voor professionals is het belangrijk om te kunnen beschikken over gepaste materialen en methodieken om de informatie en de adviezen over te brengen.

4. Resultaat

Ouders

- ALGEMEEN: Ouders kennen de algemene informatie en adviezen mbt taalstimulering en meertaligheid bij jonge kinderen.
- Ouders voelen zich zelfzeker en gerust wat betreft de taalontwikkeling en taalstimulering van hun kind.
- Ouders weten wat ze zelf kunnen doen om de taalontwikkeling van hun kind positief te beïnvloeden.
- Ouders weten wat belangrijk is in een meertalige opvoeding.
- Ouders kunnen en durven zelf keuzes maken wat betreft meertalig opvoeden.

Professionals

- Professionals kennen de algemene informatie en adviezen mbt taalstimulering en meertaligheid bij kinderen van 0 tot 6.

- Professionals weten hoe ze ouders en kinderen kunnen ondersteunen mbt het thema taal

Samenleving

- De kansen van kinderen op vlak van taalontwikkeling zijn op de leeftijd van 3 jaar zo groot mogelijk, ongeacht hun afkomst.

Concreet

- Kind en Gezin beschikt over laagdrempelig communicatiemateriaal mbt taalstimu. Door ons te richten op de moeilijkst bereikbare groepen maken we materiaal van hoge kwaliteit, dat ook bruikbaar is voor de andere doelgroepen.

5. Succesvoorwaarden

- Een degelijke analyse van de denkkaders, vooronderstellingen, voorkeuren,... van kwetsbare ouders mbt adviezen over taalstimulering en meertaligheid.
- Representatieve focusgroep met zowel ouders uit autochtone kansarme gezinnen als ouders uit allochtone kansarme gezinnen.
- Budget voor communicatiemateriaal, dat momenteel niet voorzien is bij Kind en Gezin.
- Vorming van medewerkers van Kind en Gezin omtrent het thema.
- Integratie van het thema taalstimulering en meertaligheid in het aanbod van Kind en Gezin.
- Samenwerking met eigen partners (kinderopvang, inloopteams, opvoedingswinkels,...) en andere partners (basiseducatie, onderwijs,...).
- Een brede maatschappelijke sensibilisering over het thema taal en meertaligheid (bv. over het belang van de thuistaal).

6. Partners

Project KBS-Lessius

Projectteam Kind en Gezin

- Tine Rommens, team diversiteit en kinderrechten
- Rudy De Cock, team diversiteit en kinderrechten
- Frank Van Swalm, diensthoofd team communicatie
- Noortje Van Dessel, team communicatie
- Els Pauels, afdeling kinderopvang
- Kathy Jacobs, afdeling preventieve gezinsondersteuning

Deelnemers startworkshop 27 april 2011

Observators:

- Rudy De Cock, team diversiteit en kinderrechten
- Noortje Van Dessel, team communicatie

Deelnemers:

- Els Pauels, afdeling kinderopvang
- Kathy Jacobs, afdeling preventieve gezinsondersteuning
- Myriam Borms, regioverpleegkundige regio Aalst
- Micheline Roelandt, regioverpleegkundige regio Oudenaarde
- Sonja Cassiman, pedagogisch medewerker kinderdagverblijf Elmer Brussel
- X , taalondersteuner VGC
- X , kinderopvangvoorziening
- X , afdeling preventieve gezinsondersteuning

Externe partners

- Annick Van Hove, Lessius

Partners mbt het brede project 'Taalstimulering en meertaligheid' Kind en Gezin:

Externe adviesgroep taalstimulering en meertaligheid: Centrum Taal en Onderwijs, Steunpunt Diversiteit en Leren, VBJK, minderhedenforum, Kruispunt migratie-integratie, ECEGO, administratie onderwijs, Huis van het Nederlands, basiseducatie, VGC, Stichting Lezen.

Interne stuurgroep taalstimulering en meertaligheid: Anne Vanden Berge (afdelingshoofd preventieve gezinsondersteuning), Cynthia Bettens (Kind en Gezin-Academie), Els Pauels (afdeling kinderopvang), Kathy Jacobs en Sarah Vanden Avenne (afdeling preventieve gezinsondersteuning), Tine Rommens (team diversiteit en kinderrechten)